

Nepeta L. – šanta

Lamiaceae

250 vytrvalých nebo jednoletých druhů, původně rozšířených v temperátních oblastech Euroasie a v Africe.

Většinou se jedná o silně aromatické, hustě keříčkovitě rostoucí rostliny, jejichž léčivé a gastronomické účinky znali již staří Římané, kteří rostlině pravděpodobně dali dnešní jméno Nepete – město, které bylo centrem starobylé etruské civilizace v Toskánsku.

Terminální nebo axilární lichoklasy jsou tvořeny dvoupyskými, většinou modrými, méně často růžovými a bílými, vzácně i žlutými květy. Ty v době svého plného vývinu lákají velké množství včel.

Nejvýznamnější druhy z pohledu zahradní a krajinářské architektury:

***Nepeta racemosa* Lam – šanta hroznovitá**

(syn. *Nepeta mussinii* Spreng. ex Henckel)

Původ: Malá Asie, Kavkaz

Ekologie: suché horské travnaté svahy

Růstové a vzhledové charakteristiky: Vytrvalá, na báze dřevnatějící, měkce šedě chlupatá bylina. Vytváří polokulovité [husté trsy s lodyhami vystoupavými až poléhavými](#), oblé 4hrannými, dorůstající kolem 15 -30 (- 40) cm. Listy řapíkaté, okrouhle vejčité, na okraji vroubkovaně zubaté, **na bázi srdčité**, 1,8-3 x 1,8-2,4 cm velké. Květy v jednostranných, vzájemně oddálených lichoklasech, krátce stopkaté. Lichoklasy řídké, válcovité, tvořené modrou korunou a nafialovělým chlupatým kalichem. Horní korunní pysk 2 laločný, dolní 3 laločný. Listeny v lichoklasu podobné listům. Plodem je tvrdka. Kvete v V –IX; chamaeifyt

Nepeta racemosa – list, květ

Nepeta x faassenii

***Nepeta x faassenii* Bergm. ex Stearn**

Původ: mezidruhový hybrid *N.racemosa* x *N.nepetella*

Růstové a vzhledové charakteristiky: Vzpřímené až vystoupavé lodyhy, 20 – 60 cm vysoké, vyrůstají víceméně z jednoho místa, jsou mnohočetné a tvoří velké

půlkulovité trsy, často širší než vyšší. Šířka jednoho trsu může dosahovat i kolem 80-90 cm. Rostliny se vyznačují velmi jemnou texturou. Ta je dána jemnými lodyhami, hustě olistěnými drobnými, 2,5-3 x 1,5-2 cm velkými, podélně kopinatých, trojúhelníkovitě vejčitými, na okraji vroubkovanými listy. Listy na lici s vnořenou a na rubu vystoupavou žilnatinou, oboustranně hustě chlupaté, **na bázi uťaté** nebo až mírně klínovité (obzvláště u horných lodyžních listů). Našedlý charakter listu spolu s fialově modrou barvou květu vytváří harmonickou barevnou kombinaci. Na rozdíl od předešlého druhu je tento hybrid sterilní, nevyvíjejí se tvrdky a kalich záhy po odkvětu opadává. Velmi cenná trvalka s téměř nepřetržitým kvetením. Po první vlně kvetení (ta nastává přibližně od ½ V do ½ VI) přichází krátké období bez květu, po něm následuje druhá vlna (menší intenzita) a rostlina kvete téměř do zámrazu.

Nejvýznamnější odrůdy odvozeny od *Nepeta racemosa*

‘Blauknirps’			
‘Blue Wonder’	Šedivý list, velký modrý květ	35 -50 cm	
‘Grog’			
‘Karens Blue’			
‘Snowflake’	Šedý list, bílý květ	35 – 50 cm	
‘Superba’			

Nejvýznamnější odrůdy odvozeny od *Nepeta x faassenii*

‘Leporello’			
‘Schloss Neuhaus’			
‘Senior’		30 cm	
‘Six Hills Giant’			
‘Walker’s Low’	Světle modrý kv, šedivý list	90 cm	

‘Walker’s Low’

‘Six Hills Giant’

‘Snowflake’

***Nepeta sibirica* L.**

(syn. *Dracocephalum sibiricum* (L.) L.)

Původ: Čína, Mongolsko, Rusko

Ekologie: travnaté svahy v 1800-2700 m n.m.

Růstové a vzhledové charakteristiky: vytrvalá bylina, dorůstající kolem 100 cm. Listy řapíkaté, čepel podélně trojúhelníkovitá až kopinatě trojúhelníkovitá, 5-9 x 1,2-2,2 cm velká, na líci lysá, na rubu hustě žlutě žláznatá. Žilnatina listu chlupatá, báze mělko srdčitá, okraj čepele zubatý, apex zašpičatělý. Lichoklasy 9-15 cm velké, kalich 10mm velký, hustě žláznatě chlupatý, do ½ až 1/3 rozeklaný. Velmi atraktivní řídké válcovité lichoklasy. Koruna intenzivně modrofialová, velká 2-3 cm. Období kvetení je dlouhé asi 18 týdnů s postupným nakvétáním a odkvétáním jednotlivých květů. VIII.

Pěstitelské vlastnosti a požadavky: Našedlý charakter listů většiny pěstovaných druhů a hybridů (ze skupiny *N. racemosa* a *N. x faassenii*) odpovídá velké toleranci těchto taxonů k nízké půdní a vzdušné vlhkosti. Rostliny nejlépe prosperují na plném slunci, v propustné sušší půdě. Velmi cennou vlastností je dlouhá doba kvetení, taxony náleží k trvalkám s nejdelší dobou kvetení. Po první vlně kvetení, která přichází obvykle v květnu a červnu a trvá 4-6 týdnů můžeme rostliny částečně seřezat, tvarovat a ještě více podpoříme druhou vlnu kvetení od srpna téměř do mrazů. Rostliny opakovaně zakvetou i bez seřezání a tvarování. V době kvetení velmi intenzivně lákají včely, motýle a jiný drobný blanokřídlý hmyz.

Nepeta sibirica vyžaduje na rozdíl od předešlých druhů hlubší a vlhčí půdu.

Množení: dělením, řízkováním semenem

Použití v zahradní a krajinářské tvorbě: *Nepeta racemosa*, *Nepeta x faassenii* a jejich hybridy jsou divoce rostoucí trvalky se záhonovým charakterem, velmi vhodné pro teplé a suché městské prostředí. Sieber (1990) je řadí do hlavního stanovištního prostoru FS₁ – Steinanlagen (blíže vymezeného jako stepi na kamenitých, písčitých, štěrkovitých půdách), vedlejšího okruhu Freiflächen Fr₁ – Otevřené plochy. *N. sibirica* náleží prostoru Gohölzrand – Gr₁₋₂ – Okraj porostu dřevin. Konkrétně lze uvedené druhy použít:

- Intenzivně ošetřované záhony spolu se záhonovými trvalkami jako např. *Echinacea purpurea*, *Rudbeckia fulgida*, *Hemmerocalis* hybridy, *Iris x barbata* hybridy a mnoho jiných. Pro tento účel lze rovněž použít *Nepeta sibirica*, *Nepeta clarkei*.

- Výsadby přírodě podobného charakteru – např. stylizace rovinatých nebo kamenitých stepí, záhony typu Silversommer, Perennemix a jiné. Atraktivní jsou kombinace se zatahujícími cibulovinami, které kvetou ve stejnou dobu jako *Nepeta*. Zde můžeme použít také *N. grandiflora*, *N. clarkei*, *N. sibirica* a další

N. sibirica

N. x faassenii a *Tulipa*

Výsadby typu Silbersommer v Lednici a v Průhoncích

- [Tematické bylinkové](#), slepecké zahrady či záhony

Nepeta sp. Tyršov sad

Nepeta sp. Denisovy sady

- [Větší skalky](#) – také *N. nervosa*, [N. subsessilis](#), *N. clarkei*
- Koruny suchých zídek
- Obruby, lemy a jiné liniové vegetační prvky. Obzvláště jsou vhodné odrůdy skupiny *N. x faassenii*, které je možné pro tyto účely seřezávat, tvarovat
- Smíšené záhony s keři – obzvláště s kvetoucími keři a s růžemi.
- Náhrady trávníků na suchých, slunných a často i chudých půdách. Vhodné především nižší odrůdy skupiny *N. racemosa* v počtu cca 6 – 9 ks/m²
- [Světlé lemy](#) dřevinných vegetačních prvků

Botanické druhy *Nepeta* (např. *N. grandiflora*, *N. cataria* a jiné) mohou být použity k tvorbě přírodě podobných vegetačních prvků.

Literatura a odkazy:

Nepeta L. In. Slavík, B. a kol. Květena ČR, díl 6, str. 628 – 634. Praha: Academia 2000. ISBN 80-200-0306-1.

Sieber, J.: Die Sichtung der Stauden. Teil 1. Geschichte und Beetstauden. Bonn: Förderungsgesellschaft Gaertenbau. 1990.

www.eFloras.org